

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja

Ali je bralna pismenost dovolj za znanje z
razumevnajem?

Leopoldina Plut-Pregelj, 3. julij 2013

bralna
pismenost

Ali je bralna pismenost dovolj za smiselno znanje z razumevanjem?

Smiselno!

Učna vsebina, besedila – širši pomen, povezanost z učenci, okoljem, neznano prihodnostjo

Projekt bp: začetek poti

- "Projekt je zame velika obremenitev, vse gre prehitro. Ker me tematika zanima in bi marsikaj vpeljala v svoje delo, si želim bolj postopno delo (po korakih). Želim si sprememb, želim se izpopolnjevati, vendar je tempo prehiter. Če je preveč stvari nametanih in se ne usedejo, potem bodo hitro šle mimo in bodo pozabljene."

Tri obdobja raziskovanja branja z razumevanjem po P. Davidu Pearsonu

1. obdobje - do leta 1975

2. obdobje - 1975 – 1990

3. obdobje - od srede 1990 dalje

Nekaj izhodišč:

- **Znanje z razumevanjem ni bilo vedno vrednota javne šole!**
- Thomas Kuhn, soobstajanje teorij
- 20.stoletje: dva vzporedna pogleda na branje:
  - preprosti pogled
  - celostni pogled

Preprosti pogled na branje

branje z razumevanjem = tehnike branja in razvoj jezika, najprej tehnike, potem razumevanje

prevladujoč, priljubljen med šolskimi politiki

- “Za vsak zapleten problem obstaja odgovor, ki je jasen, preprost in tudi napačen.”

Celostni pogled na branje

- tehnike branja nujne, vendar nezadostne za razumevanje besedila
- branje z razumevanjem - vzporedno z razvojem drugih jezikovnih dejavnosti
- prisoten skozi 20. stoletje, pridobiva veljavo v zadnjih 30 letih

Prvo obdobje: do 1975 – prenos znanja in posredno razvijanje razumevanja

- razumevanje besedila: besedni zaklad in mišljenje: glavna ideja, pomembni podatki, zaporedje dogajanja, obnova ...
- učbeniki – vprašanja, razlaga besed
- poučevanje: spomin in nižje ravni razumevanja, preverjanje znanja

Stanje v praksi v sedemdesetih letih

- Opazovalne, opisne raziskave opozarjajo:
- ni poučevanja branja z razumevanjem
- zelo malo poučevanja branja (jezikovni vidiki)
- ure branja - organizacijski posli, dodeljevanje nalog, individualno delo, preverjanje razumevanja
- predmetni učitelji (spoznavanje družbe) – skrb: predelati predpisano učno snov

Drugo obdobje: 1975 -1990, preobrat v pogledih na branje

- kognitivna psihologija (kognitivna struktura in metakognicija), psihološki konstruktivizem, Piaget
- produktivna doba za razumevaje procesov branja
- trije sklopi:
  - opisovanje metod uspešnih bralcev
  - poučevanje metod
  - ugotavljanje učinkov

Ugotovitve raziskav

- poučevanje individualnih metod branja z razumevanjem (kognitivna struktura, metakognicija), pomen učiteljevega vedenja, vaja učencev in postopno prepuščanje odgovornosti učencem za lastno učenje.
- **Praksa! Pedagoški eksperimenti ne vplivajo na prakso!**
- Recipročno poučevanje - Annmarie S. Palincsar in Ann Brown, 1984 Več metod in POGOVOR kot povezovalna metoda. Uspeh!

Tretje obdobje: zadnjih 20 let

- kulturno-socialna pogojenost nastajanja znanja
- razumevanje in smisel besedila nista samo v besedilu, čustva in socialni položaj učencev
- branje z razumevanjem - več stopenjski, ponavljajoč proces (Judith Langer)

Raziskave v zadnjem obdobju

- neposredno poučevanje metod
- različne metode, povezane s celotnim poukom in učnimi cilji
- **povezovalna metoda - pogovor**
- učitelji - vzgled za vedenje v frontalnem pouku
- sodelovalno učenje, vaja v skupinah

Novejši modeli, pristopi

- transakcijski pristop
- discipliniran učni pogovor in učiteljevo spoštljivo, empatično poslušanje učence
- poučevanje branja z razumevanjem – sestavina dobrega pouka
- **Praksa – več razumevanja za izobraževanje učiteljev in spodbujanje uorabe**

Branje neumetnostnih besedil

Branje neumetnostnih, strokovnih besedil
ima svoje specifičnosti

CORI pristop

Vsak učitelj tudi učitelj branja z
razumevanjem!

Ali je bralna pismenost dovolj za smiselno znanje z razumevanjem? **NE!**

- . Šola prihodnosti – pismenost: bralna in eko
- Spodbudno okolje - spoštljivi odnosi med učenci in učitelji, UČITELJEVO poslušanje
- Pogoji za učenje brez GROŽENJ, STRAHU IN PONAVLJANJA (blokira učenje, ustvarjalnost).
- Smiselnost učne vsebine, besedil za učence s POGOVOROM. Motivacija!